

ไทพบไทยในประเทศไทย

พศ.ดร. สืบพงศ์ อรรณพชาติ

เมื่อหลายปีมาแล้วมีผู้กล่าวถึงชนเผ่าไทในจีนทั้งในมณฑลยูนนานและกวางสี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลกวางสีนั้นมีชนชาติที่เรียกว่า “จ้วง” อยู่ และกล่าวว่าชนชาติที่เรียกว่า “จ้วง” นั้นมีภาษาและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกันกับคนไทยในประเทศไทยมาก เช่น ใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “กู” สรรพนามแทนผู้ที่พูดด้วยว่า “มึง” เป็นต้น คำกล่าวเล่าขานที่ออกมาในรูปแบบของการพูดและการเขียน ทำให้คนไทยในประเทศไทยมีความสนใจมากยิ่งขึ้นว่า “จ้วง” ที่ว่านี้มีหน้าตาเป็นอย่างไร ลักษณะนิสัย และวัฒนธรรมจะใกล้เคียงกับคนไทยในประเทศไทยจริงหรือไม่ นอกจากจ้วงแล้วชนเผ่าไทอื่น ๆ ก็มีผู้กล่าวถึงกันอยู่บ้าง เช่น ไทดำ ไทขาว ไทใหญ่ ไทอาหม และไทคำติ เป็นต้น

เรื่องความเป็นมาของคนไทย นักประวัติศาสตร์บางท่านเขียนไว้ว่ามาจากบริเวณภูเขาอัลไตในประเทศจีน แล้วอพยพเรื่อยลงมาเพราะถูกรุกรานจากชาติที่มีความเข้มแข็งกว่า จนกระทั่งมาตั้งมั่นอยู่ในประเทศไทย ปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังจากนี้ว่าคนไทยอยู่โดยทั่วไปในดินแดนอินโดจีนตั้งแต่เดิมแล้ว ไม่ว่าจะในจีน อินเดีย พม่า เวียดนาม และลาว เพราะชนเผ่าไทเป็นชนเผ่าใหญ่ย่อยกระจายกันอยู่ทั่วไป ภายหลังมีการแบ่งอาณาเขตประเทศกัน ทำให้คนไทยอยู่ในหลายประเทศอย่างปัจจุบันนี้ นักประวัติศาสตร์รุ่นหลังก็พยายามนำหลักฐานโบราณต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่บนพื้นดิน

และใต้พื้นดินขึ้นมากล่าวอ้าง จะอย่างไรก็ตาม ใครถูกใครผิดหาใช่สิ่งที่จะต้องมาโต้เถียงกันอีกต่อไปแล้ว เพราะบัดนี้ชนเผ่าไทได้ไปมาหาสู่กันมากขึ้น ทั้งไทจากจีน อินเดีย พม่า เวียดนาม และลาว ในการไปมาหาสู่กันนั้นมีผลสืบเนื่องมาจากนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการบางส่วนที่มีความสนใจในเรื่องนี้เป็นพิเศษ ได้เดินทางไปผูกสัมพันธ์ ในที่สุดก็ได้พบเห็นสัมผัสตัวตนที่เป็นจริงของพี่น้องเผ่าไทในต่างแดน ผลที่ติดตามมาคือ “ไทพบไทยในประเทศไทย”

“ไทพบไทยในประเทศไทย” ที่สำคัญ 2 ครั้ง ที่ผ่านมามีเมื่อเร็ว ๆ นี้ ทำให้คนไทยได้รู้จักพี่น้องไท (ออกเสียงไตก็มี) ในต่างแดนมากยิ่งขึ้น ครั้งที่ 1 ไทพบไทยที่โรงแรมดิแอมเมอรอล กรุงเทพมหานคร เมื่อ 10-13 กันยายน 2536 ผู้ดำเนินการเพื่อไทพบไทยครั้งนี้คือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยลงทุนจัดร่วมล้านบาท เป็นการสัมมนาแบบเปิดคือทุกคนเข้าร่วมพบกันได้หมด ในครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมศึกษาหาความรู้ในเรื่องคนไทยในด้านวัฒนธรรมพันกว่าคน สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาเสด็จเป็นองค์ประธานในการเปิดสัมมนา และทรงฟังการสัมมนาตลอดรายการจนกระทั่งวันสุดท้าย ไทที่เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้มีหลายไท ได้แก่ ไทอาหม ไทใหญ่ ไทดำ ไทขาว ไทลา และไทในประเทศไทย

ในการสัมมนาตลอดเวลา 3 วัน ทางเจ้าภาพคือ สวช. ได้จัดให้ไทแต่ละไทขึ้นเวทีเสนอบทความทาง วิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชนชาติไทยอย่างถ้วนหน้า กัน นอกจากไททั้งในและนอกประเทศแล้ว ยังมีชน ต่างเชื้อชาติที่สนใจศึกษาเรื่องไทได้เสนอบทความทาง วิชาการและงานวิชาการของแต่ละสถาบันและแต่ละ คนด้วย ชนต่างเชื้อชาติที่เสนองานวิจัยเกี่ยวกับชนเผ่าไท ที่น่าสนใจมากที่สุดท่านหนึ่งคือ นายแอนโทนีดีลเลอร์ ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ฝรั่งเศสเชื้อชาติอเมริกันรายนี้ศึกษา เกี่ยวกับเมืองไทย คนไทย และชนเผ่าไทมานานแล้ว ในปี พ.ศ.2510-2511 ท่านเป็นอาสาสมัครอเมริกัน สอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนปากพ่อง จังหวัดนครศรี ธรรมราช และต่อมาสอนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา (มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ภาคใต้ ปัจจุบัน) ระหว่างที่อยู่เมืองไทยก็ได้ ศึกษาและทำวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง จนกระทั่งสำเร็จปริญญาเอกทางภาษาศาสตร์ด้วยวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดสงขลา โดยเก็บ ข้อมูลที่อำเภอระโนด นอกจากนี้ยังทำวิจัยเกี่ยวกับ ไทลื้อ ไทจ้วง และไทอาหม ขณะนี้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ลาวโซ่งที่จังหวัดนครปฐม ผู้อำนวยการสถาบันไทยคดี ศึกษา มหาวิทยาลัยซิดนีย์เล่าว่า มีผู้สำเร็จการศึกษา วิชาไทยคดีศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ทำงานอยู่หลายคน แล้วมีทั้งปริญญาโทและปริญญาเอก จากคำบอกเล่า ของท่านทำให้ได้รู้ว่าขณะนี้ต่างประเทศมีความรุดหน้า ในเรื่องไทยคดีศึกษาไปมากแล้ว ถึงขนาดเปิดสอนระดับ ปริญญาเอกได้ ฝรั่งเศสที่เกือบจะเป็นไทยท่านนี้มีความ

สามารถในการพูดภาษาไทยได้ดีทั้งภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาลาว นอกจากนี้ยังพูดภาษาไทยนอกแผ่นดิน ได้บ้างด้วย ที่แปลกคือ เชิดหนังตะลุง และเจรจาได้ อีกต่างหาก การศึกษาเรื่องไทจึงเป็นเรื่องที่ทำกันอย่าง เป็นสำเป็นสันในต่างประเทศ งานนี้เราเป็นหนี้บุญคุณ ฝรั่งเศสหรือฝรั่งเศสเป็นหนี้บุญคุณเรา

การสัมมนาครั้งนี้ทุกไทที่ขึ้นเวทีเสนอบทความ และวิจัยจะพูดภาษาไทยตามสำเนียงของตน ไทต่าง แคนบางคนก็พยายามที่จะพูดภาษาไทยสำเนียงไทย กลาง แต่ก็เพี้ยน เนื้อหาของบทความและงานวิจัยจะ บอกถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตนที่เป็นอยู่ รวมทั้งที่เป็นมาในอดีตด้วย ไทขาวท่านหนึ่งก่อน เสนอบทความได้ยืนตรงขึ้นอย่างทะมัดทะแมง และ กล่าวว่ารู้สึกดีใจที่ได้มาประเทศไทยที่น้องที่มีความ เป็นปึกแผ่น รู้สึกภาคภูมิใจในพี่น้องไทยในประเทศ ไทยมากที่ร่วมกันสร้างบ้านเมืองจนเจริญรุ่งเรืองอย่าง ที่เห็น แล้วก็ร้องเพลงไทขาวให้ผู้เข้าสัมมนาฟังหนึ่ง เพลง พอเพลงจบเสียงปรบมือจากคนไทยและไม่ใช้ คนไทยนับพันคนก็กระหึ่มก้องห้องประชุมใหญ่โรงแรม ดิแอมเมอร์อล (ไทขาวท่านนี้มาจากประเทศเวียดนาม) ผู้เขียนพยายามหาโอกาสพบปะไทแต่ละไทเพื่อ ที่จะได้รู้จักพี่น้องเผ่าไทให้มากขึ้น ในที่สุดก็ได้พบพี่น้อง ไทจากต่างแดนหลายคนคือ ไทขาว ไทอาหม ไทดำ และไทใหญ่ จากการพูดคุยกันก็พบว่าภาษาไทยที่คนไทย ใช้อยู่ปัจจุบันสามารถสื่อสารกับพี่น้องไทต่างแดนได้ โดยเฉพาะภาษาถิ่นด้วยแล้วยิ่งสื่อสารกันได้ดี (ผู้เขียน พูดภาษาถิ่นได้ในบางครั้ง) ยกเว้นไทอาหมพูดไทไม่ได้

(เฉพาะที่มา 3 คน) ต้องสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษ
อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามเรื่องตัวอักษรของไทยแต่ละไท
ก็พบว่าไม่มีตัวอักษรใช้อยู่ทั้งหมด ไทยวายเป็นรายที่ผู้เขียน
มีโอกาสได้พูดคุยมากที่สุด และได้รู้จักตัวพยัญชนะและ
ภาษาพูดของไทยวบางตัว ตัวพยัญชนะมีความใกล้เคียง
กับของไทยในประเทศไทย ตัวพยัญชนะที่ผู้เขียนเห็น
แล้วรู้สึกทำให้อารมณ์ดีมี 3 ตัว คือ ป คือตัว บ (ไท
ขาว) จึงถามว่าแล้วตัว ป เป็นอย่างไร เขาก็บอกว่าอย่างนี้
ป มีการผันทางไปหลัง อีกตัวหนึ่งคือ ย เขาจะ
เขียนเป็นรูปมูมแหลมลงมาแล้วทำปากให้มัน คือ V
ดูแล้วเหมือนกับ ตัว ย ที่วัยรุ่นไทยปัจจุบันเขียนนั่นเอง
ตอนนั้นผู้เขียนเกิดความเชื่อขึ้นมาอย่างหนึ่งว่า ก่อนที่
พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจะประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นใช้
อย่างที่ปรากฏในศิลาจารึกนั้น อักษรไทยมีใช้มาก่อน
แล้วแน่ แต่คงมีรูปร่างหน้าตาที่ผิดแผกกันออกไปบ้าง
ท่านจึงประดิษฐ์รูปแบบให้ตรงกันเพื่อความสะดวก
ในการสื่อสารด้านการเขียน ดังนั้นอักษรชนเผ่าไท
จะต้องมีมานับพันปีหรือนานกว่านั้นแน่นอน ด้านภาษา
พูด ผู้เขียนถามพี่น้องไทยวบางคำ เช่น กา ไทยว
เรียก ไน้กกา แลน ไทยวเรียก โตแลน (ตัวแลน)
เป็นต้น คำอื่น ๆ ที่ถามวันนั้นส่วนใหญ่ตรงกัน ที่น่า
สังเกตคือเสียงที่ออกจะใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นภาคใต้
และอีสาน ส่วนจะเพราะเหตุใดนั้นคงจะต้องศึกษา
วิจัยกันทางภาษาศาสตร์ต่อไป

การสัมมนาเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมไทที่
โรงแรมดิแอมเมอร์อล กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่
10-13 กันยายน 2536 ครั้งนี้ทำให้ไทได้พบไทย และ
ได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในเรื่องไทกันอย่างหลากหลาย
ทำให้ไทเข้าใจไทย และไทยรู้จักไทได้ดีขึ้น ความ

เข้าใจและได้รู้จักกันนี้จะทำให้สัมพันธภาพระหว่าง
พี่น้องไทเป็นไปอย่างต่อเนื่อง อันจะทำให้เกิดความ
ภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติไท นอกจากนี้ก็จะได้มี
การร่วมมือกันในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ
ในโอกาสต่อไปด้วย

“ไทพบไทยในประเทศไทย” ครั้งที่ 2 ที่ผู้เขียน
มีโอกาสเข้าร่วมพบด้วย คือการพบกันในการสัมมนา
เรื่อง “จากกวาสี ยูนนานถึงล้านนา ความสัมพันธ์และ
การสืบทอดวัฒนธรรมชนชาติไท” ที่มหาวิทยาลัยพายัพ
จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ 8-11 ธันวาคม พ.ศ.
2536 ไทจากนอกประเทศที่เจ้าภาพเชิญมาในครั้งนี้
คือ ไทจากมณฑลกวาสี และมณฑลยูนนาน ประเทศ
จีน ไทในกวาสีคือจ้วง ไทในยูนนาน คือ ไทลื้อ
สิบสองปันนา

การสัมมนาในห้องมี 2 วัน ไทจ้วง ไทลื้อ และ
ไทล้านนา (ไทภาคเหนือ) ต่างก็ร่วมกันเสนอบทความ
ทางวิชาการและงานวิจัยกันอย่างคับคั่ง ชวนฟัง ในส่วน
ของไทยล้านนาก็พยายามจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์
ในอดีตของไทยล้านนา (ครั้งนครพิงค์เป็นศูนย์กลาง)
กับไทยยูนนาน (สิบสองปันนา) และไทจ้วงในกวาสี
ความสัมพันธ์ต่าง ๆ มีหลายด้าน เช่น การเมือง การ
ปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นต้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจระหว่างบ้านพี่เมืองน้องทั้ง 3
เมืองนี้ และคาดหวังว่าหากมีการร่วมมือกันในด้านต่างๆ
ก็จะทำให้เกิดผลดีขึ้นทั้งสองฝ่าย สิ่งทีกล่าวถึงกันมาก
คือ การสร้างถนนเชื่อมจากจังหวัดเชียงราย เชื่อมติดต่อ
กับมณฑลยูนนาน และต่อถึงมณฑลกวาสี และคาด
หวังกันว่าถนนสายโยไมตรีพี่น้องชาวไทยสายนี้เสร็จ

เมื่อไร วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่ายจะ
หลังไหลไปได้ดี ยิ่งสิ่งที่คาดหวังกันจะเป็นไปได้เพียง
ใดหรือไม่ นั่นก็คงจะต้องรอดูกันต่อไป

ในส่วนของไทจ้วง (เขาเรียกตัวเองว่าจ้วง ไม่มี
ไทหน้าหน้า) และไทลื้อจากยูนนานนั้นได้พูดถึงความ
เป็นอยู่ เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของตน รวมทั้งประวัติ
ความเป็นมาของชนชาติด้วย เรื่องวัฒนธรรมด้านความ
เชื่อที่น่าสนใจของจ้วงอย่างหนึ่งคือ การยกให้กบเป็น
เทพเจ้า เพราะมีความเชื่อว่า กบเป็นผู้ทำให้ฝนตก
หากไม่มีกบแล้วฝนจะตกได้อย่างไร ดังนั้นจ้วงจึง
ไม่กินกบอย่างคนไทยในประเทศไทย การนับถือกบ
ดุจเทพเจ้าของชาวจ้วง เหลียง หยวนหลิง ชาวจ้วงใน
มณฑลกว๋างสีกล่าวว่า “พวกคนจ้วงถือการปลูกข้าวเป็น
สำคัญ และมีการเคารพนับถือกันเป็นอย่างยิ่ง โดยถือ
กบเป็นเทพคุ้มครองพืชพันธุ์ธัญญาหาร”¹ กลองมโห
ระทีกก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจมากเพราะบอกว่าพบ
เป็นร้อย ๆ ลูกในมณฑลกว๋างสี วัฒนธรรมกลองมโห
ระทีก เป็นวัฒนธรรมของชนเผ่าไท ถ้าชนเผ่าไทอยู่
ที่ไหนก็จะพบกลองมโหระทีกที่นั่น ในประเทศไทย
ก็มีกลองเช่นนี้อยู่จำนวนมาก วัฒนธรรมนี้เป็นส่วน
หนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความเป็นไท

สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนได้สัมผัสกับจ้วงคือวัฒนธรรม
ด้านภาษา ภาษาจ้วงมีความใกล้เคียงกับภาษาไทยใน
ประเทศไทยมากทั้งสำเนียง และเสียงคำที่ออก โดยเฉพาะกับภาษาไทยถิ่นใต้จะคล้ายมากและเหมือนกัน
(ในการพูดกับจ้วงผู้เขียนใช้สำเนียงไทยถิ่นใต้) คำที่
ถามพี่น้องไทจ้วงพร้อมกับชี้สิ่งที่ออกเสียง (ถ้ามี) มี
ดังนี้

ภาษาไทย	ภาษาจ้วง
ล้างมือ	ส่วยมิ่ง หรือ ล้างมิ่ง
หมูก (จูก)	ตั้ง (ตั้ง)
ตา	หมากตา
ฟัน	ฟัน หรือแคว
ลิ้น	หลิน
ตีน (เท้า)	กายตีน
หน้า	กายหน้า
คิ้ว	เป็นเฉ่า
อก	ไป้อ๊ก
แขน	กายแขน
หนึ่ง (หนึ่ง)	หนึ่ง หรือ แคว
สอง	ส้อง
สาม	สาม
สี่ (สี่)	สี่
ห้า	ห้า
หก	คะหก
เจ็ด	เจ็ด
แปด	แปด
เก้า	โก้ว
สิบ (สิบ)	สิบ

จากคำตัวอย่างที่ผู้เขียนถาม ฉิน เสียนอาน ผู้
อำนวยการศูนย์จ้วงศาสตร์ มณฑลกว๋างสี ประเทศจีน
ด้วยสำเนียงภาษาไทยถิ่นใต้ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึง
ความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมทางภาษาของไทยใน
ประเทศไทยกับไทจ้วงในมณฑลกว๋างสีของจีนได้อย่างดี
คำสรรพนามที่เส้าลือกันว่าใช้กู มิ่ง นั้นผู้เขียนได้พูด

คุยเพื่อพิสูจน์ความจริงก็พบว่าใช้สรรพนาม กู มึง อย่างที่บอกเล่ากันจริง อีกคำหนึ่งคือคำว่า “กู” เป็นสรรพนามบุรุษที่สองที่ใช้ อาจมีความหมายว่าผู้อื่นหลายคนก็ได้

เงิน เสียนอาน กล่าวถึงชื่อชนชาติจ้วงว่า การใช้คำว่า “จ้วง” มาเรียกชนชาติจ้วง ปรากฏครั้งแรกในหนังสือประวัติศาสตร์ราชวงศ์ซิงใช้กันทั่วไปแล้ว จากนั้นมาชาวหลี่เหลียวหรือเหลียง ถูกเรียกว่า “จ้วง” รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ทำการวิจัยชนชาติส่วนน้อย และได้รู้จักชนชาติ “จ้วง” ก็ใช้คำว่า “จ้วง” หมายถึงชื่อของชนชาติจ้วง และอ่านว่า “ถ้ง” ซึ่งถ้าอ่านผิดก็ทำให้มีความหมายผิดไป นายกรัฐมนตรีโจว จิ่งเสนอความคิดเห็นในปี 1956 ให้ใช้ตัวอักษรเฉพาะซึ่งมีความหมายว่าแข็งแรง มาเป็นชื่อของชนชาติจ้วง²

“จ้วง” จากที่ได้พบได้สัมผัสนั้นจึงไม่น่าจะเป็นชนเชื้อสายอื่นไปได้ จะต้องเป็นพี่น้องไทร่วมสายเลือดเดียวกัน การที่อยู่ห่างกันอาจจะเพราะชนชาติเชื้อสายไทมีอยู่จำนวนมากจึงกระจัดกระจายกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อมาพื้นที่เหล่านี้ถูกกำหนดเขตให้เป็นประเทศชนเชื้อสายไทจึงจำต้องอยู่ในเขตประเทศนั้น ๆ เพราะมีความรักที่อยู่เดิมจึงไม่อพยพไปรวมกับเขตประเทศที่เรียกว่าไทย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้พี่น้องไทยที่เรียกว่าจ้วง จึงอยู่ในเขตการปกครองของประเทศจีน ถึงแม้ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองของจีน แต่วัฒนธรรมไทที่สืบสานอยู่ในสายเลือดก็ยังคงมีอยู่ให้ได้ศึกษากัน ไม่ว่าประเพณีและภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะนี้มีศูนย์จ้วงศาสตร์ที่มณฑลกุ้ยโจว เพื่อศึกษาเกี่ยวกับชนชาติจ้วงโดยตรงด้วย ทำให้ผู้สนใจศึกษามีความสะดวกยิ่งขึ้นไปอีก

วันที่ 11 ธันวาคม 2536 คณะสัมมนาเกี่ยวกับชนชาติไทที่มหาวิทยาลัยพายัพซึ่งมีทั้งไทยล้านนา ไทลื้อจากยูนนาน ไทจ้วง และไทน้อย (ภาคกลาง ตะวันออกใต้) เดินทางไปศึกษาประเพณีโบราณเจ้าหลวงเมืองลำที่บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน การบวงสรวงเจ้าหลวงเมืองลำ นัยว่าเพื่อเป็นการระลึกถึงเจ้าหลวงเมืองลำ เมืองสิบสองปันนาของชาวไทลื้อในสิบสองปันนาในอดีต พี่น้องไทลื้อที่อำเภอท่าวังผา 3 หมู่บ้านคือบ้านหนองบัว บ้านต้นฮ้าง และบ้านดอนมูล พี่น้องไทลื้อดังกล่าวเชื่อว่าถ้าทำพิธีบวงสรวงแล้วจะทำให้พี่น้องชาวไทลื้อ 3 หมู่บ้านนี้ และที่ไปร่วมในพิธีได้รับความสุขโดยทั่วกัน เพราะเจ้าหลวงเมืองลำจะรักษาคุ่มครองป้องกันภัยพิบัติต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

ในวันประกอบพิธีประชาชนชาวไทลื้อจะหลังไหลกันไปที่ลานอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองลำ ที่บ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา (พี่น้องไทลื้อคนหนึ่งบอกว่าไทลื้อจากพะเยาก็ไปร่วมพิธีด้วย) เมื่อก่อนผู้เข้าร่วมพิธีจะมีเฉพาะชาวไทลื้อเท่านั้น ต่อมาให้ไทยอื่น ๆ เข้าชมพิธีได้โดยจ่ายค่าเข้าชมคนละ 10 บาท พอถึงกำหนดจะมีการแห่แห่นตัวแทนเจ้าหลวงเมืองลำเมืองสิบสองปันนา จากคำบอกเล่าของชาวไทลื้อได้รู้ว่าผู้แห่แห่นล้อมรอบตัวแทนเจ้าหลวงเมืองลำนั้นคือทหารเอกของท่านทั้งสิ้นทหารทุกคนไม่สวมเสื้อ ในมือมีดาบและที่สะเอวห้อยมีดแต่ละคนท่าทางขึงขังน่าเกรงขาม ทหารเอกมีทั้งหมด 32 คน แต่ในการประกอบพิธีมีไม่ครบ ตัวแทนเจ้าหลวงเมืองลำสวมเสื้อผ้าแดงทั้งหมด รวมทั้งหมวกที่สวมด้วย นอกจากเจ้าหลวงเมืองลำแล้วยังมีรองเจ้าเมืองแต่งเสื้อผ้าสีน้ำเงิน ในบริเวณประกอบพิธี

ห้ามผู้อื่นแต่งเสื้อผ้าสีแดงถือว่าล้อเลียนเจ้าหลวงเมืองลำ ถ้าใครสวมหมวกแดงก็จะถูกริบ ถ้าสวมเสื้อผ้าแดงก็จะถูกให้ออกไปจากบริเวณพิธี ผู้ทำหน้าที่นี้คือทหารเจ้าหลวงเมืองลำนั่นเอง พิธีเริ่มต้นจากตัวแทนเจ้าหลวงเมืองลำบูชาอนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองลำ ลำดับต่อมาเป็นการเลี้ยงทหารเอกตามหอของแต่ละคน (หอสร้างขนาดเล็กขนาดศาลพระภูมิ) ด้วยการเอาไก่มาถอนขนพอเป็นพิธีทำประหนึ่งว่ากินไก่ด้วยการเอาข้าวสุกที่ปั้นเป็นก้อนจิ้มที่ได้ แล้วโยนขึ้นไปในอากาศ ผู้ที่ร่วมพิธีจะแย่งไก่กันเพื่อเอาไปเลี้ยงถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว หลังจากนั้นเป็นการบวงสรวงดวงวิญญาณเจ้าหลวงเมืองลำด้วยการฆ่าวัว 1 ตัว ควายน 1 ตัว หมูขาว 1 ตัว หมูดำ 1 ตัว ผู้ฆ่าคือทหารเอกในการฆ่าจะเริ่มด้วยทหารคนหนึ่งพุ่งหอกไปยังสัตว์ทั้งสี่ที่ถูกมัดไว้ หอกปักใกล้สัตว์ตัวใดตัวนั้นจะถูกทหารเอกอีกคนหนึ่งใช้ดาบฟันที่ใดที่หนึ่ง และจะทำอย่างนี้หลายครั้ง ในที่สุดก็จะฆ่าสัตว์ทั้งสี่ ขณะที่พิธีกรรมกำลังดำเนินอยู่น้องชาวไทยลื้อที่เป็นพิธีกรบอกว่าขอให้พี่น้องชาวไทยที่มีเชื้อไทยลื้อ แยกให้ออกว่ามีพิธีกรรมที่ทำนั้นเป็นความเชื่อที่ชาวไทยลื้อสืบทอดมาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว ขออย่าได้ไปปนกับเรื่องศีลธรรม การทำพิธีนี้เชื่อว่าจะทำให้ความผาสุกเกิดขึ้นแก่พี่น้องชาวไทยลื้อตลอดไป และครบ 3 ปี จึงจะได้ทำกันครั้งหนึ่ง เมื่อสัตว์ทั้งสี่ตายแล้วบรรดาทหารเอกก็จะช่วยกันชำแหละเนื้อเพื่อประกอบเป็นอาหารประเภทลาบใช้บวงสรวงเจ้าหลวงเมืองลำ และหลังจากนี้ชาวไทยลื้อร่วมกันรับประทาน อาหารที่รับประทานในพิธีนี้เชื่อว่าเป็นอาหารที่ศักดิ์สิทธิ์ทำให้ชีวิตเป็นมงคล

ไทยลื้อจากสิบสองปันนามณฑลยูนนานได้ชมพิธีบวงสรวงเจ้าหลวงเมืองลำที่อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พิธีนี้ทำให้ไทยลื้อที่อยู่คนละแห่งกันเกิดความรู้สึกร่วมกันในเรื่องผู้นำและความเชื่อ การได้พบกันจึงเป็นการสร้างสัมพันธ์ที่ดีของไทยลื้อที่อยู่ต่างที่กันและยังเป็นการสร้างสายสัมพันธ์กับไทยกลุ่มอื่น ๆ ด้วย พิธีกรรมที่กล่าวมาแม้จะรู้สึกหวาดหวั่นกันบ้างเมื่อได้เห็นการฆ่าสัตว์บวงสรวง แต่เมื่อได้ศึกษาเข้าใจถึงเหตุผลที่กระทำก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ที่จริงการทำพิธีบวงสรวงดังกล่าวก็เหมือนกับการบูชาัญญาของศาสนาพราหมณ์นั่นเอง และมีการกระทำกันมานานดังปรากฏหลักฐานในวรรณกรรมบางเรื่องของไทย เช่น มโนห์รา จันทกุมาร และวาสิฏฐี เป็นต้น

คณะสัมมนาเดินทางออกจากบ้านหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ด้วยความประทับใจและระทึกใจระคนกัน ผู้สืบเชื้อสายไท ทั้งไทยน้อย ไทยล้านนา ไทยลื้อ และจ้วง กลับถึงจังหวัดเชียงใหม่ตอนหัวค่ำเป็นอันว่าการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่อง “ไท” ในครั้งนี้ก็จบลงด้วยความปลาบปลื้มใจ ไทยและไทยต่างกล่าวคำอำลาก่อนที่จะแยกย้ายกันลงจากรถเพื่อไปบ้านของตนและที่พัก อีกเมื่อไรก็ไม่รู้ที่ “ไทย” กับ “ไท” เชื้อสายเดียวกันจะได้ร่วมพบปะเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสายสัมพันธ์ที่มั่นคงและงดงามกันอีก

ขณะนี้เป็นที่น่ายินดีที่โครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจกำลังจะเกิดขึ้น จึงเชื่อว่าในอนาคตพี่น้องไททุกสายคงจะได้สัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากกว่าที่เป็นมา ไม่ว่าไทยลื้อ ไทจ้วง ไทใหญ่ ไทอาหม ไทดำ ไทขาว ไทยและไท

อื่น ๆ ที่อยู่ในบริเวณสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจนี้ เมื่อได้สัมพันธ์
ใกล้ชิดกัน ไทยและไทได้รู้จักและเข้าใจกันมากขึ้น ใน
ที่สุดผลดีต่าง ๆ ทั้งต่อบุคคลและประเทศชาติก็จะมีเกิด
ตามมาตามลำดับ

เชิงอรรถ

¹เหลียง หยวนหลิง. แคว้นปกครองตนเองชนชาติจ้วงกวางสี
กับขนบธรรมเนียมประเพณีของชนชาติจ้วง. เอกสารการสัมมนา
ทางวิชาการเรื่อง “จากกวางสี สู่นานนิงถึงล้านนา: ความสัมพันธ์
และการสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติไทย” 8-11 ธันวาคม
2536 หน้า 8.

²เงิน เสียนอาน. ความเป็นมาและการเปลี่ยนแปลงของชนชาติ
จ้วง. เอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “จากกวางสี สู่นานนิง
ถึงล้านนา: ความสัมพันธ์และการสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติ
ไทย” 8-11 ธันวาคม 2536. หน้า 5

